

ÖZEL EĞİTİME İHTİYACI OLAN BİREYLER İÇİN

(37-78 AY)

**OKUL ÖNCESİ ÖZEL EĞİTİM
DERS KİTABI**

Koordinatör

Prof. Dr. İbrahim Halil DİKEN

Yazarlar

Doç. Dr. Mehmet YANARDAĞ

Öğr. Gör. Ali KAYMAK

Oğuzhan DALLI

Çocuk Gelişim Uzmanları

Prof. Dr. Arzu YÜKSELEN

Öğr. Gör. Dr. Semra ŞAHİN

KABA MOTOR GELİŞİM ALANI

Dil Uzmanı

Afife Nurten AYTAÇ

Görsel Tasarım Uzmanı

Sabri AKKERMAN

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Mehmet Âkif ERSOY

ANDIMIZ

Türküm, doğruyum, çalışkanım.

İlkem küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak; yurdumu, milletimi
özümnden çok sevmektir.

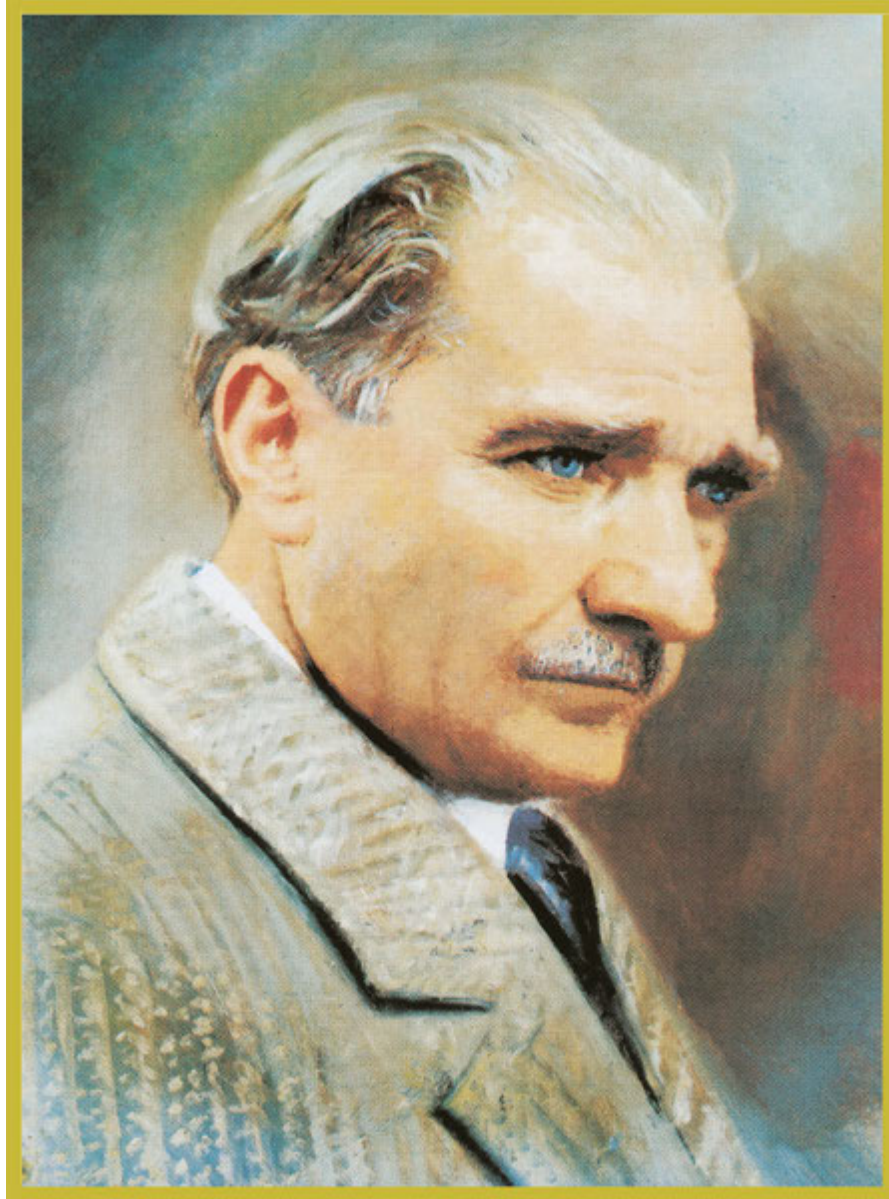
Ülküm yükselmek, ileri gitmektir.

Ey Büyük Atatürk!

Açtığın yolda, gösterdiğin hedefe durmadan yürüyeceğime ant içerim.

Varlığım Türk varlığına armağan olsun.

Ne mutlu Türküm diyene!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

37-48 AY

Hareket	8
Denge.....	10
Nesne Kontrolü.....	12

49-60 AY

Hareket	14
Denge.....	16
Nesne Kontrolü	18

61-78 AY

Hareket	20
Denge.....	22
Nesne Kontrolü.....	24

KAYNAKÇA.....	26
----------------------	-----------

ÖRNEK ETKİNLİK KARTLARI

Bu bölümde, 37-78 Ay Okul Öncesi Kaba Motor Gelişim Alanında farklı kazanımlara yönelik örnek etkinlik kartları yer almaktadır. Diğer kazanımlar için, bu örnek kartları kullanarak etkinliklerinizi ya da uygulamalarınızı geliştirebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Hareket (H)

Kazanım: H.1.2. Engeller arasında koşar.

Ön koşullar: Çocuğun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- H.1.26. Koordineli koşar. (25-30 Ay Kaba Motor Gelişim Alanı)
- H.1.31. Hızlı koşar. (31-36 Ay Kaba Motor Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz engeller arasından koşar mı? Çocuğunuz dört denemenin üçünde engeller arasından koşarsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK**Materyaller**

- Farklı büyüklük ve şekillerde düz zeminde durabilecek yüzeye sahip nesnelere.

Uygulama

Engeller arasında koşabilme çevre kontrolü, görsel takip, uzamsal farkındalık, denge ve hareket becerileri gerektirmektedir. Bu beceriler gelecekte fiziksel aktiviteye ve spora çocuğun akranlarıyla katılımı için önemlidir. Çocuğun engeller arasından koşabileceği bir yer belirleyiniz. Evin bahçesi veya yakın çevresindeki bir oyun parkı bunun için elverişli olabilir. Evinizdeki veya çevrenizdeki mevcut araç gereçlerden yararlanarak koşu alanında engeller oluşturabilirsiniz. Başlangıçta koşu yüzeyinin düzgün olduğu alanları tercih ederek bu yüzeye engelleri belirli bir düzen içerisinde yerleştiriniz. Böylelikle çocuk bir engelden diğer engele koşarken aradaki mesafeyi ve yönü kolaylıkla tahmin edebilir. Etkinliğe başlamadan önce çocuğunuzun sizi izlediğinden emin olduğunuzda engeller arasında koşarak çocuğunuza model olunuz. Çocuğun sırası geldiğinde etkinliğe başlamasını isteyin ve engeller arasından koşarken nesnelere çarpmasını ve koşma becerisini överek etkinliği sürdürmesini teşvik ediniz. Çocuğunuz etkinliği başarılı şekilde tamamladığında tekrarlar yaptırarak bu konuda daha fazla ustalaşmasını sağlayınız. Daha sonra aşamalı olarak etkinliği zorlaştırabilirsiniz. Bunun için yine düzgün zeminde engelleri yere belirli bir düzene bağlı olmadan (örneğin engeller arası mesafe farklı olacak şekilde) yerleştiriniz. Böylece engeller arası mesafe ve yön farklılıkları nedeniyle koşmak daha da zorlaşacaktır. Bu koşulda çocuk yeterli deneyim kazandığında etkinlik yine zorlaştırılır ve koşma yüzeyinin düzgün olmadığı bir alana engeller yerleştirilir ve aralarından koşması istenir. Aşamalı olarak tüm zorluk düzeyinde engeller arası mesafe azaltılarak etkinlik daha da zorlaştırılır ve beceriye ilişkin deneyimi artırılır.

Dikkat edilecek konular

- Başlangıçta koşma yüzeyinin düzgün oluşuna dikkat edilmelidir.
- Uygulama öncesi çocuk sizi takip ederken etkinliği nasıl yaptığınızı engelleri aşarken bir taraftan da anlatınız (örneğin "0000 burada bir oyuncak var. Ona çarpmadan yoluma devam etmeliyim." gibi sözlerle dikkatli hareket etmek gerektiğini hatırlatabilirsiniz.).
- Uygulama sırasında düşme, çarpma gibi sorunlara karşı tedbirli olmak için çocuğun yakınında olunuz.
- Uygulama sırasında çocuk engeller arasında başarılı geçtiğinde teşvik edici ve övücü tutum sergileyiniz.
- Etkinliği aşamalı olarak çocuğun performansına göre zorlaştırınız.
- Uygulamada kullanacağınız nesnelere, sabit duramayacak şekilde yuvarlak hatlara sahip olmamalıdır.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Zihinsel yetersizliği ya da riski olan ve Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, başlangıçta daha büyük ve parlak nesnelere engeller oluşturunuz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, fiziksel yardım sunabilirsiniz. Fiziksel yardıma rağmen etkinliği yapamayacak çocuklar için engelleri kolaylaştırabilirsiniz (Örneğin yere engel koyma yerine etiketler yapıştırabilirsiniz.).
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, "engelin üzerinden geçme anını gösteren" fotoğraflar ile etkinliğe katılımı kolaylaştırınız.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, etkinlik sırasında kısa ifadelerle açıklamada bulunurken elle destek sunarak hareketi zihninde somutlaştırmasını sağlayınız. Ayrıca etkinlikte yer alan engeller duvar kenarına dizilebilir, çocuk bir elini duvara dayayıp kendine yardım sağlarken siz de engel üzerinden atlamasına yardımcı olunuz. Engelin önündeki zemine parlak ve ses çıkartan renkli jelatin poşetler yapıştırılarak engelin yerini fark etmesini kolaylaştırınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

- Aynı etkinlikler doğada ağaçlar arasında veya geniş kaldırımlarda yürüyen insanların arasında uygulanabilir.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz engeller arasından koşar mı? Çocuğunuz engeller arasından koşarsa bu beceriyi yerine getirebiliyordur. Bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Denge (D)

Kazanım: D.2.3. Sınırları belirlenmiş alan içerisinde adımlayarak yürürken dengesini korur.

Ön koşullar: Çocuğun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- D.2.15. Yürüyüş bitiminde dengesini korur (13-18 Ay Kaba Motor Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz sınırları belirlenmiş alan içerisinde adımlayarak yürürken dengesini korur mu? Çocuğunuz dört denemenin üçünde sınırları belirlenmiş alan içerisinde adımlayarak yürürken dengesini korursa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Renkli, 5x300 cm uzunluğunda, kendinden yapışkanlı folyo.
- Kauçuk kare parke.
- İnce ve uzun ahşap platformlar.

Uygulama

Çocuğun yürürken dengesini koruması önemli olmakla birlikte dar alanlarda yürümek zorunda kaldığında vücudunu kontrol ederek yer değiştirebilmesi daha da önemlidir. Bazen kalabalık alanlarda veya sınırlı yürüyüş alanının olduğu yerlerde yürümek zorunda kaldığında dengesini korumaya daha fazla ihtiyaç duyar. Bu nedenle çocuğun dar alanlarda yürüyüş deneyimleri artırılmalıdır. Bu amaçla evde veya okulda başlangıçta yere renkli 5x300 cm uzunluğunda kendinden yapışkanlı folyo ile iki bant yapıştırılır. İki bant arasındaki mesafe çocuğun omuz genişliği kadar olmalıdır. Oluşturulan yolda iki bant arasında çocuğunuzun yürümesi için önce model olunuz. Daha sonra çocuğunuzun da yapmasını isteyin. Ara ara " (çocuğun adı) bantlara basmadan arada yürü." yönergesi ile dikkatli yürümesi için teşvik ediniz. Başarılı olması durumunda etkinlik bantlara basmadan daha hızlı yürümesi istenerek daha da zorlaştırılabilir. Daha sonra bantlar arası mesafe daraltılır ve çocuktan yine bantlara basmadan yürümesi istenir. Etkinlik çocuk deneyim kazandıkça bantlar yerine kauçuk kare parkelerle yürüyüş alanı oluşturularak biraz daha yüksek bir zeminde yapılır. Çocuğunuz önce omuz genişliği mesafesinde sonra daha dar mesafede parke veya ahşap platform üzerinde yürüyüşü (dışarıya ayağını basmadan) tamamlar. Etkinlik daha hızlı tempoda yürüyerek daha da zorlaştırılır ve ikinci bir iş/eylem (örneğin zemin üzerinde yürürken sayması istenir veya bastığı ayak resimlerinin rengini söylemesi istenir vb.) eklenerek sürdürülür.

Dikkat edilecek konular

- Uygulama sırasında güvenlik açısından çocuğun yanında olunuz.
- Uygulama sırasında çocuk yürüyüş alanının sınırlarına basmadan yürüdüğünde teşvik edici ve övücü tutumlar sergileyiniz.
- Etkinliği aşamalı olarak çocuğun performansına göre zorlaştıırınız.
- Uygulama sonrası etkinliği gün içinde farklı alanları fırsata çevirerek uygulayınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Zihinsel yetersizliği ya da riski olan ve Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, başlangıçta daha büyük ve parlak nesnelere yürüyüş alanı oluşturunuz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, sadece bantlar kullanarak alan sınırlaması yapabilirsiniz. Yürüme yardımcısı bir cihaz kullanıyorsa bu cihaz yardımıyla sınırlı alan içerisinde yavaş bir hızla yürümesi çocuktan isteyebilirsiniz.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, etkinliği kabartmalı zemin yüzeyler hazırlayarak gerçekleştirebilirsiniz. Gerekirse yüksekliği kalça hizasında olan ve tutunarak ilerleyebileceği kılavuz ipler duvarlara sabitlenerek etkinliği tamamlatınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, zemine renkli kartonlar yapıştırılarak yürüyüş alanı oluşturunuz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

- Aynı etkinlikler parkta, ev veya okul bahçesinde zemine tebeşirle çizilen alanlar içerisinde uygulanabilir.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz sınırları belirlenmiş alan içerisinde adımlayarak yürürken dengesini korur mu? Çocuğunuz sınırları belirlenmiş alan içerisinde adımlayarak yürürken dengesini korursa bu beceriyi yerine getirebiliyordur. Bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Nesne Kontrolü (NK)

Kazanım: NK.3.3. Havadan gelen topu kol pozisyonu hatırlatıldıktan sonra her iki eliyle tutar.

Ön koşullar: Çocuğun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- NK.3.9. Havadan üzerine gelen büyük topu gövde ve kolları ile birlikte tutar (31-36 Ay Kaba Motor Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz havadan gelen topu kol pozisyonu hatırlatıldıktan sonra her iki eliyle tutar mı? Çocuğunuz dört denemenin üçünde havadan gelen topu kol pozisyonu hatırlatıldıktan sonra her iki eliyle tutarsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Farklı büyüklüklerde ve dokularda toplar.

Uygulama

Çocuğun görsel takibi, el-göz koordinasyonu, reaksiyon zamanı ve hareket hâlindeki nesnelere kontrol edebilme becerisinin gelişmesi için topla yapılan etkinlikler önemli bir yer tutmaktadır. Başlangıçta yakın mesafeden top tutma çalışmaları yapılır. Top takibini kolaylaştırmak için daha hafif malzemeden yapılan toplar tercih edilerek üzerine gelen topu tutması için çocuğa zaman kazandırılır. Örneğin kauçuk malzemeden yapılan hafif toplar yakın mesafeden çalışılarak çocuğun top tutma başarısı artırılır. Çocuğun görsel ayırt etme becerisini kolaylaştırmak için başlangıç aşamasında renkli ve parlak toplar kullanın. Çocuğun dikkatinin topun üzerine yoğunlaşması için ona dikkat çekici uyaran sununuz (örneğin, çocuğa topu göstererek "(çocuğun adı) oyun oynamaya hazır mısınız?"). Çocuğunuz topla ve sizinle göz kontağı kurunca topu yakın mesafeden yavaş bir hızla çocuğun göğüs bölgesine doğru atınız. Çocuğun yanında olan diğer kişi çocuğa model olur ve top karşıdan atılmadan hemen önce yanlarda bekleyen ellerini top atıldıktan hemen sonra öne ve yukarı doğru götürerek topu tutması gerektiğini hatırlatır. Başlangıç denemelerinde çocuğun yanındaki kişinin her iki dirseğine küçük dokunuşlarda bulunması, çocuğun ellerini öne ve yukarı doğru götürmesi hatırlatılır. Çocuğun bu denemelerde elde ettiği başarı sonrası sadece sözel hatırlatmalarla dirseğine dokunmadan ellerini öne ve yukarı doğru götürerek topu tutması sağlanır. Çocuğun denemelerle başarısı arttıkça çocuğunuzla olan aranızdaki mesafeyi artırınız. Artan mesafede kauçuk toplarla yapılan denemelerde çocuğun başarılı olması durumunda etkinlik biraz daha zorlaştırılır. Hafif kauçuk toplar yerine daha hızlı hareket eden topların kullanılmasına başlanır (örneğin tenis topu vb.). Çocuğunuz her başarılı tutuşunda "Aferin çok güzel." gibi sözlerle motive ediniz. Çabası karşısında da motive edici sözlerle (örneğin "Ahh tutamadık. Ama olsun. Tekrar deneyelim." vb.) etkinliği sürdürmesini sağlayınız.

Dikkat edilecek konular

- Uygulama sırasında başlangıçta hafif toplar seçiniz.
- Etkinliği aşamalı olarak çocuğun performansına göre topun ağırlığını ve top tutma mesafesini artırarak zorlaştırınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, içerisinde zil olan parlak toplar tercih ediniz.
- Zihinsel yetersizliği ya da riski olan ve Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, başlangıçta daha büyük, parlak ve hafif toplar tercih ediniz. Ortamda dikkat dağıtıcı gereksiz nesnelere ve uyarılar bulundurmuyunuz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, ayakta da duramıyorsa başlangıçta oturma pozisyonunda top tutma çalışmaları yapınız. Çocuk bağımsız ayakta durabilme ve yürüyebilme becerilerine sahip olunca ayakta top tutma çalışmalarına başlayınız.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, "havadan üzerine gelen topu tutmak için ellerini öne ve yukarı götüren çocuk" fotoğrafını, etkinlik alanında görebileceği bir yere yerleştiriniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

- Aynı etkinlikler parkta, ev veya okul bahçesi gibi akranların bulunduğu yerlerde uygulanabilir. Top yerine top şekline benzer olan meyvelerle (örneğin portakal vb.) tutma çalışmaları yapılabilir.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz havadan gelen topu kol pozisyonu hatırlatıldıktan sonra her iki eliyle tutar mı? Çocuğunuz havadan gelen topu kol pozisyonu hatırlatıldıktan sonra her iki eliyle tutarsa bu beceriyi yerine getirebiliyordur. Bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Hareket (H)

Kazanım: H.1.8. Her iki ayağı ile aynı anda en az 30 cm öne doğru atlar.

Ön koşullar: Çocuğun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- H.1.29. Hiçbir ayağı yere temas etmeden en az 7,5 cm öne doğru atlar (25-30 Ay Kaba Motor Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz her iki ayağı ile aynı anda en az 30 cm öne doğru atlar mı? Çocuğunuz dört denemenin üçünde her iki ayağı ile aynı anda en az 30 cm öne doğru atlarsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK**Materyaller**

- Bant.
- Kendinden yapışkanlı folya ile hazırlanmış ayak izi şeklinde plaklar.

Uygulama

Çocuğun öne doğru atlaması yer değiştirme becerilerinden biri olup ileriki yıllarda çeşitli oyun, spora hazırlayıcı etkinlikler ve günlük yaşam sırasında kullanılan bir beceridir. Her iki ayakla öne doğru atlama becerisi için başlangıçta hareketin başarısı için önemli olan alt becerilerin çocuğa kazandırılması önemlidir. Etkinlik için birer çift ayak izi resmini birbirinden 30 cm aralık olacak şekilde yere yapıştırınız. İlk ayak resmi üzerine basan çocuğun 30 cm uzaktaki ayak resmi üzerine başarılı atlama yapabilmesi için kalçasını geriye doğru iterek çömelmesi ve kollarını her iki yana açması önemlidir. Bu pozisyon çocuğun yanında durarak gösterilir ve aynı pozisyonu taklit etmesi istenir (Gerekirse fiziksel yardım ve açıklamayla hareketi yapması sağlanır.). Bu pozisyonu almasını öğrenen çocuğunuza öndeki diğer ayak resmi üzerine her iki ayağıyla başarılı atlama yapabilmesi için ayaklarının uç kısmıyla kendini öne doğru itmesi ve bu sırada kollarını öne doğru alması gösterilir. Çocuğunuzun bu becerileri yapabilmesi için fiziksel yardım sunularak hareketi deneyimlemesi sağlanır. Daha sonra çocuğun yanına geçilerek sırasıyla çömelme, kolları yana alma, ayağın ucu üzerine ağırlık aktarma ve kendini öne itirme hareketleri yapılarak gösterilir ve çocuğun aynı hareketleri taklit etmesi istenir (Bu sırada gerekirse yine küçük fiziksel yardımlar sunulur.). Hareketi kolaylaştırmak için çocuğunuza çok sayıda deneme fırsatları sununuz. Böylece çocuğunuz zamanla 30 cm önündeki ayak resmi üzerine atlamayı gerçekleştirebilir.

Dikkat edilecek konular

- Uygulama öncesi çocuğa öne doğru atlamanın alt basamaklarını göstererek uygulamasını sağlayınız.
- Uygulama sırasında çocuğun yanında olunuz.
- Uygulama sonrası etkinliği gün içinde sıkça tekrarlayınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Zihinsel yetersizliği ya da riski olan ve Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, hafif aşağı doğru eğimli bir platform üzerine öne doğru atlama çalışmalarını başlangıçta yaptırınız. Böylece ayağın uç kısmında ağırlığını aktarması ve kendini öne doğru ittirmesi kolaylaşır.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, "atlama anında vücut hareketlerini gösteren" fotoğrafı etkinlik alanında çocuğun görebileceği bir yere yerleştiriniz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, daha kısa mesafe atlamayı el desteği sunarak gerçekleştiriniz. Bu kazanım öncesi, ihtiyacı olan çocukları etkinliğe hazırlamak için çocuk fizyoterapisti ile görüşünüz.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, atlamadan hemen önce alınması gereken vücut duruşunu fiziksel yardım sunarak sağlayınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

- Aynı etkinlikler parkta, evin önünde veya okul bahçesi gibi akranların bulunduğu yerlerde uygulanabilir. Zemine tebeşirle çizilen çeşitli şekiller, rakamlar ve harfler arasında öne doğru atlama çalışmaları yaptırılabilir. Başlangıçta sert zeminler üzerinde atlama, aşamalı olarak yumuşak zeminlerde öne doğru atlama çalışmaları yaptırılarak zorluk düzeyi artırılır.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz her iki ayağı ile aynı anda en az 30 cm öne doğru atlar mı? Çocuğunuz her iki ayağı ile aynı anda en az 30 cm öne doğru yardım almaksızın atarsa bu beceriyi yerine getirebiliyordur. Bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Denge (D)

Kazanım: D.2.4. Tek ayak üzerinde ortalama 5-8 saniye dengede durur.

Ön koşullar: Çocuğun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- D.2.23. Tek ayağı üzerinde ortalama 1-2 saniye dengede durur. (31-36 Ay Kaba Motor Gelişim Alanı)

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz tek ayak üzerinde ortalama 5-8 saniye dengede durur mu? Çocuğunuz dört denemenin üçünde tek ayak üzerinde ortalama 5-8 saniye dengede durursa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK**Materyaller**

- Renkli etiket.
- Kendinden yapışkanlı folyadan kesilmiş sağ ve sol ayak izleri.

Uygulama

Sağ ayak izini yere yapıştırınız. Çocuğun sağ bacağına bir etiket yapıştırarak destek yerini belirginleştiriniz. Daha sonra çocuğun sağ tarafına geçerek yapılacak etkinliği gösteriniz. Sağ ayağınız yerdeki sağ ayak izinin üzerindeyken sol ayağınızı yavaş yavaş yukarı kaldırarak sağ bacağındaki etiketli bölgeye dayayarak destek alınız. Bu pozisyonda kısa bir süreliğine bekleyiniz ve tekrar ayağınızı yere indiriniz. Çocuğun sizi izlediğinden emin olduktan sonra (gerekirse etkinliği daha fazla gösterebilirsiniz.) ayaklarınızı çocuğun görebileceği şekilde yanına geçiniz. Başlangıçta sol ayağını kontrollü yerden kaldırmasına ve sağ bacağındaki etiketli alana dayamasına küçük bir yardım sunarak tek ayak üzerinde dengede durmasını kolaylaştırınız. Ayağını bağımsız kaldırıp bacağındaki etiketli alana dayadığında siz de aynısını yaparak performansını övücü sözler söyleyiniz ve sesli bir şekilde en az beşe kadar saymaya başlayınız. Aşamalı olarak süreyi artırmak için deneme fırsatları sununuz.

Daha sonra uygulamayı sol ayak izi için de yapınız.

Dikkat edilecek konular

- Uygulama sırasında çocuğun yanında olun ve sık sık model olup hareketi gösterip ayağını kaldırması için teşvik ediniz.
- Uygulama sonrası etkinliği gün içinde sıkça tekrarlayınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, yere ayak resmi ve bacağına ses çıkartan jelatin veya poşet naylonu kesip yapıştırabilirsiniz.
- Zihinsel yetersizliği ya da riski olan ve Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, daha fazla gösterme ve sık tekrara ihtiyaç duyulabilir. Çocukların performansını artırmak için ayağını kaldırır kaldırmaz karşısında 1'den 8'e kadar arka arkaya dizilmiş kartondan rakamları sırasıyla çevirerek sayınız veya tablet/akıllı telefon ekranını gösterip tek ayak üzerinde bekleyen çocuk videosunu izletiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, diğer ayağa dayanacak olan ayağı yerde sabit duran ayak üzerine koyarak etkinliği başlatınız. Burada denge becerisini koruyabilir-se, ayağını sabit ayağın bilek hizasına koymasını isteyiniz ve bu sırada gerekirse dengede kalabilmesi için küçük el teması ile destek olunuz. Aşamalı olarak havada olan ayağı sabit ayağın daha da yukarısına yerleştirmesini isteyiniz ve yine gerekirse denge için küçük el desteği sununuz.
- Fiziksel yetersizliği olup her iki ayağı üzerinde bağımsız durabilen çocuk için, başlangıçta daha fazla fiziksel yardım sunarak daha sık tekrarlar yapınız.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

- Aynı etkinlik sert zemin üzerinde başarılıldığında aşamalı olarak yumuşak zeminlerde (örneğin halı, toprak zemin vb.) yaptırılarak zorluk düzeyi artırılabilir.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz tek ayak üzerinde ortalama 5-8 saniye dengede durur mu? Çocuğunuz tek ayak üzerinde ortalama 5-8 saniye dengede durursa bu beceriyi yerine getirebiliyordur. Bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Nesne Kontrolü (NK)

Kazanım: NK.3.4. Topu gövdesinden destek olarak her iki eliyle tutar.

Ön koşullar: Çocuğun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- NK.3.3. Havadan gelen topu kol pozisyonu hatırlatıldıktan sonra her iki eliyle tutar.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz topu gövdesinden destek olarak her iki eliyle tutar mı? Çocuğunuz dört denemenin üçünde topu gövdesinden destek olarak her iki eliyle tutarsa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Farklı büyüklük ve dokuda toplar.

Uygulama

Top tutma okul öncesi dönemde görsel takip, el-göz koordinasyonu ve reaksiyon zamanı için önemli becerilerden birisi olup okul dönemindeki pek çok oyun ve topla ilgili spor branşları için hazırlayıcı bir beceridir. Başlangıçta daha yavaş giden hafif ve daha büyük toplar kullanma tutma becerisinin zorluğunu azaltmak için yararlı olacaktır. Başlangıçta çocuğun yanında durunuz ve karşıdan size atılan topu her iki el ve gövdeniz arasında sıkıştırarak tutup çocuğa model olunuz. Yine başlangıçta yakın mesafeden atılan topları tutma çocuğa başarılı deneyimler kazandıracaktır. 1 metre ara olacak şekilde çocuğunuzun karşısında yer alınız. Seçtiğiniz büyük ve yavaş hızla giden (örneğin balon veya kauçuk top vb.) bir topu fırlatmadan önce dikkat çekici bir uyarı sunarak (örneğin "..... (çocuğun adı) top oynayacağız, hazır mısınız?" vb.) çocuğun sizinle ve topla göz teması kurmasını sağlayınız. Beceri için hazır olduğunu fark ettiğinizde üçe kadar sayıp topu göğüs bölgesine doğru atın ve atar atmaz her iki el ve vücut arasında tutmasını hatırlatınız. Doğru performansı karşısında "Harikasın, çok güzel tuttun." gibi övücü sözler söyleyerek yeni bir denemeye geçiniz. Aşamalı olarak beceriyi zorlaştırmak için topların daha küçük ve daha hızlı olanını tercih ediniz. Küçük ve hızla giden toplarda başarılı performans sergiledikçe sizinle çocuk arasındaki mesafeyi kademeli artırarak beceri için zorluk düzeyini artırınız.

Dikkat edilecek konular

- Uygulama sırasında topu çok hızlı atmayınız.
- Çocuğunuzun keyifli olduğu saatleri seçiniz.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, içerisinde zil olan toplar kullanmayı tercih ediniz. Top tutma sırasında fiziksel yardım ve sözel ipucu sunarak tutma becerisini hissetmesini sağlayınız.
- Zihinsel yetersizliği ya da riski olan ve Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, başlangıçta daha fazla fiziksel yardım, gösterme ve sık tekrara ihtiyaç duyulabilir.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, ayakta bağımsız duramayanlar oturma pozisyonunda etkinliği yapabilir.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, “topun gövde desteğiyle tutuş anını” yansıtan bir fotoğraf etkinlik alanına yerleştirebilir.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

- Aynı etkinlik oyun parkı ve okul bahçesi gibi alanlarda farklı büyüklük ve dokudaki toplarla yapılabilir.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz topu gövdesinden destek alarak her iki eliyle tutar mı? Çocuğunuz topu gövdesinden destek alarak her iki eliyle tutarsa bu beceriyi yerine getirebiliyordur. Bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Hareket (H)

Kazanım: H.1.20. Etkinlikler sırasında çevresindeki kişi veya nesnelere mesafeyi korumak için kendi vücudunu hareket ettirir.

Ön koşullar: Çocuğun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- H.1.6. Geriye ve ileriye doğru hızlı hareket eder.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz etkinlikler sırasında çevresindeki kişi veya nesnelere mesafeyi korumak için kendi vücudunu hareket ettirir mi? Çocuğunuz dört denemenin üçünde etkinlikler sırasında çevresindeki kişi veya nesnelere mesafeyi korumak için kendi vücudunu hareket ettirirse bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Jimnastik çemberleri.
- Huni.
- Sandalye.
- Masa.
- Plastik tabaklar.

Uygulama

Çocuğun çevresindeki alanda hareket eden kişi ve nesnelere göre kendi vücut pozisyonu konumlandırması uzamsal farkındalık olarak tanımlanır. Çocuğun uzamsal farkındalığa sahip olması günlük yaşam etkinlikleri sırasında çevreye uyum, güvenlik ve sosyal kabul edilebilirlik bakımından önemlidir. Uzamsal farkındalığı artırmak için çocuğun çevresine çeşitli nesnelere ve hareket hâlindeki kişileri yerleştirerek pozisyonunu değişen çevreye göre değiştirmesi hedeflenir. Bu kapsamda jimnastik çemberleri kullanılabilir. Çocuğunuz ve siz birer jimnastik çemberinin içine giriniz ve çemberi iki elinizle tutup bel hizasında tutunuz. Etkinliği kalabalık bir grupta yapmanız daha keyifli olacaktır. Bel hizasında tuttuğunuz çemberlerle birbirinize çarpmadan ve dokunmadan oda içinde hareket ediniz. Çocuğunuza dolaşırken etrafını izlemesi için " ... (çocuğun adı) bak, burada ne var?" gibi sözel uyarılarda bulununuz. Her başarılı hareketinde "Aferin, çok güzel." gibi teşvik edici ve övücü sözler söyleyiniz. Uzamsal farkındalığı geliştikçe etkinlik daha da zorlaştırılır. Odanın içerisine yere huniler veya plastik tabaklar, sandalyeler veya tünel yerleştirilir. Bu araç gereçlerin etrafından, aralarından, altından, üstünden geçerek çevrede hareket hâlinde olan diğer kişilere masaya göre kendi vücut pozisyonunu ve mesafesini ayarlamaya çalışır.

Dikkat edilecek konular

- Başlangıçta çocuğun çevresinde az sayıda kişi ve araç gereç bulundurunuz.
- Etkinliği aşamalı olarak çocuğun performansına göre zorlaştırınız.
- Uygulama sonrası etkinliği günlük rutinde farklı ortamlarda sıkça kullanınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Zihinsel yetersizliği ya da riski olan ve Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, başlangıçta oda içerisinde temas edebileceği az sayıda kişi ve araç gereç bulundurunuz.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, fiziksel yardım sunabilirsiniz. Yürüme yardımcısı kullanan veya tekerlekli sandalye kullanan çocukları bu araçlarla etkinliğe dâhil edebilirsiniz. Oda içerisine yerleştirdiğiniz araç gereçleri kolaylaştırabilirsiniz (örneğin yere engel koyma yerine etiketler yapıştırabilirsiniz.).
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, başlangıçta etkinlik sınırlarının daha belirgin olduğu alanda ve daha az kişi ile gerçekleştirebilirsiniz.
- Görme yetersizliği olan çocuk için, tuttıkları çemberlere ziller bağlayınız ve yürürken çemberleri hafifçe sallamalarını isteyiniz. Seslerin yakınlığına göre sınırları belirli alanda hareketlerini kontrol etmelerini isteyiniz.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

- Aynı etkinlikler doğada ağaçlar arasında, geniş kaldırımlarda yürüyen insanların arasında, pazar veya market gibi alışveriş alanlarında uygulanabilir.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz etkinlikler sırasında çevresindeki kişi veya nesnelere mesafeyi korumak için kendi vücudunu hareket ettirir mi? Çocuğunuz etkinlikler sırasında çevresindeki kişi veya nesnelere mesafeyi korumak için kendi vücudunu hareket ettirirse bu beceriyi yerine getirebiliyordur. Bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Denge (D)

Kazanım: D.2.9. Topuk-parmak ucu teması ile adımlarken dengesini korur.

Ön koşullar: Çocuğun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- D.2.3. Sınırları belirlenmiş alan içerisinde adımlayarak yürürken dengesini korur.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz topuk-parmak ucu teması ile adımlarken dengesini korur mu? Çocuğunuz dört denemenin üçünde topuk-parmak ucu teması ile adımlarken dengesini korursa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Kendinden yapışkanlı renkli folyodan hazırlanmış sağ ve sol ayak izi plakaları.

Uygulama

Çocuğun hareket hâlindeyken dengesini koruması pek çok günlük yaşam becerisi için önemlidir. Yürüyüş sırasında denge becerisi gelişmiş olan çocukların sınırlı alanlarda yürüme işlevleri geliştirilerek beklenmedik durumlara karşı hazırlıklı olmaları amaçlanır. Bu kapsamda yere çocuğunuzun ayak büyüklüğüne göre hazırlanmış ayak izlerini sırasıyla sağ ve sol ayak birbirinin ucu ucuna gelecek şekilde yere yapıştırınız. Ortalama 3 metre uzunluğunda bir yol oluşturunuz. Çocuğunuzun teşvik edici ve övücü sözlerle yolun sonuna kadar ilerlemesini sağlayınız. Hazırladığınız bu görsel yardımcıları çocuğunuzun bir ayağını diğer ayağının hemen önüne alarak topuk-parmak ucu adımlaması yapmasını sağlar ve dar bir alanda yürüyüş sırasında denge işlevlerini geliştirmesine yardımcı olur. Şayet çocuğun bu etkinlik sırasında denge kaybına uğradığı gözlemleniyorsa bant üzerine sağ ve sol ayak resimlerini birbirinin ucu ucuna gelecek şekilde değil, hafif birbirlerini çaprazlayacak şekilde yapıştırılarak adımlama sırasında dengesini koruması sağlanır. Yeterli deneyim kazandıktan sonra ayak resimleri birbirinin ucuna gelecek şekilde yapıştırılır ve topuk-parmak ucu adımlamasına başlanarak denge çalışmaları sürdürülür.

Dikkat edilecek konular

- Etkinliği aşamalı olarak çocuğun performansına göre zorlaştırınız.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, yürüyüş alanının yan kısımlarına tutacakları kılavuz ipler çekilmelidir. Adımlama için yere kabartmalı ayak resimleri yapıştırıp oda içerisinde etkinliği çıplak ayakla uygulatabilirsiniz.
- Zihinsel yetersizliği ya da riski olan ve Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, başlangıçta yürüyüş alanının kenarlarına sandalyeler yerleştirilip tutularak adımlama yapmalarına izin verilir ve deneyim kazandıkça sandalyeler kaldırılır..
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, fiziksel yardım sunabilirsiniz. Yürüme yardımcısı (örneğin koltuk değneği vb.) veya tekerlekli sandalye kullanan çocuklar için bu araçları etkinliğe dâhil edebilirsiniz.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, yere yapıştırılan ayak resimlerinin parlak olması ve başlangıçta hafif aralıklarla yerleştirilmiş olması gerekir.

Etkinlik çeşitlemeleri ve genelleme

- Aynı etkinlik akran, ebeveyn, öğretmen ile karşılıklı "Aldım-Verdim" oyunu oynanarak çeşitlendirilebilir. Oyun, bandın iki ucuna karşılıklı iki kişinin geçmesi sonrası sırasıyla topuk-parmak adımlaması yaparak en son ayağı üstte kalan kişinin oyunu kazanmasıyla tamamlanır.
- Uygulama sonrası etkinliği günlük rutinde farklı etkinliklerle birleştiriniz. Örneğin odadan mutfağa kadar yere hazırladığınız adımlama plakaları, çocuğunuzun yemek saatinde mutfağa gelirken adımlama plakalarını takip etmesini sağlayabilir.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz topuk-parmak ucu teması ile adımlarken dengesini korur mu? Çocuğunuz topuk-parmak ucu teması ile adımlarken dengesini korursa bu beceriyi yerine getirebiliyordur. Bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

GELİŞİM ALT ALANI: Nesne Kontrolü (NK)

Kazanım: NK.3.7. Koşarken ayakla topa vurur.

Ön koşullar: Çocuğun alttaki kazanımları yerine getirdiğinden emin olunuz.

- NK.3.5. Belirgin bir şekilde geriye doğru bacak ve kol hareketi sonrası ayakla topa vurur.

Değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz koşarken ayakla topa vurur mu?

Çocuğunuz dört denemenin üçünde koşarken ayakla topa vurursa bu kazanım için artı veriniz.

ETKİNLİK

Materyaller

- Top.
- Kendinden yapışkanlı folyadan kesilmiş bir ayak izi.

Uygulama

Koşarken ayakla topa vuruş, futbol gibi spor branşları için hazırlayıcı etkinlikler ve oyunların alt bir becerisidir. Bu beceri aynı zamanda temel hareket becerilerinden biri olup göz-ayak koordinasyonun gelişimi için de önemlidir. Bu becerinin kazanılmasına ilişkin etkinliklerden önce hareketsizken topa vuruş için gerekli olan beceri basamaklarının çocuk tarafından sergilenmesi beklenmektedir (örneğin vuruş yapmayacak ayağın topun yanına destek ayak olarak kullanılması, vuruş yapacak ayağının geriye kalça hareketi sonrası öne doğru hızlanarak vuruşa başlaması vb.). Koşarken ayakla sabit topa vuruş için çocuğun vuruş yapmayacak olan destek ayağını yine topu yanına yerleştirebilmesi hedeflenir. Bu kapsamda destek ayağın konulması gereken yer topun yanına yapıştırılan ayak resmi ile belirlenir. Başlangıçta yürüyerek topa yaklaşılır ve destek ayağı yerdeki ayak izi şeklindeki plaka üzerine konulur ve diğer ayak geriye kalçadan alınıp sonra topa doğru hızlıca savrulur ve ayak topa temas ettirilerek vuruş yapılır. Çocuk yürüyüş hızıyla bu beceriyi yaptığında daha hızlı bir yürüyüş hızıyla destek ayağını yere koyma çalışmaları ve daha sonra vuruş denemelerine geçilir. Çocuk bu aşamada başarılı denemeler gerçekleştirmeye başladığında koşarken destek ayağını yere koyma ve sonra vuruş ayağını geriden çıkarıp öne doğru topa buluşturma çalışmalarına geçilerek etkinlik aşamalı zorlaştırılır.

Dikkat edilecek konular

- Başlangıç aşamasında destek ayak için kartondan ayak resmi gibi görsel yardımcıları zemine yapıştırılır.
- Çocuğun vuruş yaptıktan sonra topu izlemeyi sürdürmesi pekiştirilir.

Yetersizliklere göre etkinliklerdeki uyarlamalar

- Görme yetersizliği olan çocuk için, destek ayağın konacağı yere kabartmalı ayak resmi yapıştırılır. İçerisinde zil olan topa vuruş yapması tercih edilir. Topun gerisinden ilk adımlamayla topa vuruşa kadar olan mesafeyi kat etme için bel hizası seviyesinde sabitlenen kılavuz ipten yararlanır.
- Zihinsel yetersizliği ya da riski olan ve Otizm Spektrum Bozukluğu ya da riski olan çocuk için, vuruş öncesi, sırası ve sonrası topun izlenmesi teşvik edilmelidir. Canlı model olunmalı ve gerekirse vuruş ayağının hareketi için fiziksel yardım kullanılmalıdır.
- Fiziksel yetersizliği olan çocuk için, fiziksel yardımda bulunabilirsiniz. Yürüme yardımcısı (örneğin koltuk değneği vb.) veya tekerlekli sandalye kullanan çocuklar, bu araçları kullanarak topa vuruş yapmaları için teşvik edilmelidir.
- İşitme yetersizliği olan çocuk için, vuruş öncesi canlı model olunur ve gerekirse sabit ayağı yere yerleştirme ile vuruş ayağı için fiziksel yardım sunulur.

Etkinlik çeşitmeleri ve genelleme

- Aynı etkinlik piknik alanı, bahçe ve park gibi alanlarda çeşitlendirilebilir. Serbest zamanlarda futbol için interaktif video oyunu (hareket duyarlı oyun konsolu) varsa kullanılabilir ve ayakla topa vuruş pekiştirilebilir.
- Topa vuruşun anlamlı hâle getirilmesi için, vuruşun bir kale önünde yaptırılması gerekir ve top kale çizgisini geçince "gol" olacağı söylenerek performansın pekiştirilmesi sağlanabilir.

Son değerlendirme/Çocuk bu beceriyi yapabiliyor mu?

Çocuğunuz koşarken ayakla topa vurur mu? Çocuğunuz koşarken ayakla topa vurursa bu beceriyi yerine getirebiliyordur. Bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz.

- Ammer, J. J., & Bangs, T. (2002). *Birth to Three-Assessment and Intervention System (BTAIS-2)*. Austin, TX: Pro-Ed.
- Ball, M. F. (2002). *Developmental Coordination Disorder: Hints and Tips for the Activities of Daily Living*. Jessica Kingsley Publishers.
- Berk, L. (2013). *Child Development (9th ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Bielenberg, K. (2008). *All Active. 35 Inclusive Physical Activities*. Champaign: Human Kinetics.
- California Department of Education (2008). *California Preschool Learning Foundations-Volume 1*. Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/preschoollf.pdf>
- California Department of Education (2010). *California Preschool Learning Foundations-Volume 2*. Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/psfoundationsvol2.pdf>
- California Department of Education (2012). *California Preschool Learning Foundations-Volume 3*. Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/preschoolfoundationsvol3.pdf>
- California Department of Education (2015). *Kindergarten Chapter of the Mathematics Framework for California Public Schools* Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/ci/ma/cf/documents/mathfwkindergarten.pdf>
- Cowden, J.E. & Torrey C.C. (2007). *Motor Development and Movement Activities for Preschoolers and Infants with Delays*. Springfield: Charles C Thomas Publisher.
- Dienstmann, R. (2008). *Games for Motor Learning*. Champaign: Human Kinetics.
- Delaney, T. (2009). *101 Games and Activities for Children with Autism, Asperger's, and Sensory Processing Disorders*. McGraw-Hill Companies.
- Einon, D. (1999). *Learning Early: Everything Parents Need to Encourage and Develop Their Child's Learning Skills From Birth to Six Years of Age*. Checkmark Books.
- Epstein, A. S. (2012). *The Highscope Preschool Curriculum: Mathematics*. Ypsilanti, MI: Highscope Press.
- Epstein, A. S. (2012). *The Highscope Preschool Curriculum: Creative Arts*. Ypsilanti, MI: Highscope Press.
- Epstein, A. S. (2012). *The Highscope Preschool Curriculum: Science & Technology*. Ypsilanti, MI: Highscope Press.

- Frankenburg, W. K., Dodds, J., Archer, P., Shapiro, H., & Bresnick, B. (1992). *The Denver II: A Major Revision and Restandardization of the Denver Developmental Screening Test*. *Pediatrics*, 89(1), 91-97.
- Gordon, A. M., & Browne, K. W. (2015). *California Edition Beginning Essentials in Early Childhood Education*. Cengage Learning.
- Grigorenko, E. L., & Sternberg, R. J. (1999). *Assessing Cognitive Development in Early Childhood*. Early Childhood Development.
- Guralnick, M. J. (2001). *Early Childhood Inclusion: Focus on Change*. Paul H. Brookes Publishing Company, PO Box 10624, Baltimore, MD 21285-0624.
- Haibach, P.S., Reid, G., & Collier, D.H. (2011). *Motor Learning and Development*. Champaign: Human Kinetics.
- Hammon, V. (1995). *Developing a Marketing Strategy for an Early Childhood Education Program in Hawaii*.
- Harding, J., Meldon-Smith, L., & Sheridan, M. (2012). *Play in Early Childhood: From Birth to Six Years*. Routledge.
- Howard, J. (2017). *Mary D. Sheridan's Play in Early Childhood: From Birth to Six Years*. Taylor & Francis.
- Jenkinson, J., Hyde, T., & Ahmad, S. (2008). *Building Blocks for Learning Occupational Therapy Approaches: Practical Strategies for the Inclusion of Special Needs in Primary School*. John Wiley & Sons.
- Kurtz, L. A. (2003). *How to Help a Clumsy Child: Strategies for Young Children with Developmental Motor Concerns*. Jessica Kingsley Publishers.
- Kurtz, L. A. (2007). *Understanding Motor Skills in Children with Dyspraxia, Adhd, Autism, and Other Learning Disabilities: A Guide to Improving Coordination*. Jessica Kingsley Publishers.
- Mayesky, M. (2014). *Creative Activities and Curriculum for Young Children*. Cengage Learning.
- MEB (2018). *Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireyler İçin (0-36 Ay) Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- MEB (2018). *Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireyler İçin (37-78 Ay) Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- Plomin, R., & DeFries, J.C. (1985). *Origins of Individual Differences in Infancy: The Colorado Adoption Project*. Orlando, FL: Academic.

- Savaşır, I., Sezgin, N., & Erol, N. (1995). *Ankara Gelişim Tarama Envanteri El Kitabı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Sher, B. (2009). *Early Intervention Games: Fun, Joyful Ways to Develop Social and Motor Skills in Children with Autism Spectrum or Sensory Processing Disorders*. John Wiley & Sons.
- Teaford, P. (2010). *Hawaii Early Learning Profile (HELP) 3-6 Checklist (2nd Ed.)*. Menlo Park, CA: VORT Corporation.
- Teaford, P. (2010). *Help 3-6 Activities at Home (2nd Ed.)*. Menlo Park, CA: VORT Corporation.
- Temel, F., Ersoy, Ö., Avcı, N., & Turla, A. (2005). *Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracı "GEÇDA"*. Ankara: Rekmay Ltd. Şti.
- The Early Childhood Direction Centre (2012). *Developmental Checklists Birth to Five*. Retrieved From http://ecdc.syr.edu/wpcontent/uploads/2013/01/Developmental_checklists_Updated2012.pdf
- Tomprowski, P., McCullick, B., & Pesce, C. (2015). *Enhancing Children's Cognition with Physical Activity Games*. Champaign: Human Kinetics.
- Woodhead, M. (1996). *In Search of the Rainbow: Pathways to Quality in Large-Scale Programmes for Young Disadvantaged Children. Early Childhood Development: Practice and Reflections Number 10*. Bernard van Leer Foundation, PO Box 82334, 2508 EH, The Hague, Netherlands (Single copies free of charge).